

Brüssel, 23. juuni 2016
(OR. en)

10225/16

AGRI 336
DEVGEN 130
ENV 424
CLIMA 73

MÄRKUS

Saatja:	Põllumajanduse erikomitee
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	10224/16; 9839/16
Teema:	Eelnõu: nõukogu järeldused toidujäätmete ja toidukao kohta – Vastuvõtmine

Põllumajanduse erikomitee vaatas dokumendis 9839/16 esitatud nõukogu järelduste eelnõu läbi 13. juunil 2016. Järelduste eelnõu vaadati läbi, võttes arvesse toimunud arutelu ja esitatud kirjalikke märkusi. Põllumajanduse erikomitee vaatas dokumendis 10224/16 esitatud muudetud teksti läbi 20. juunil 2016. Teksti muudeti seejärel veelkord, et võtta arvesse koosolekul esitatud märkusi. Järelduste uus muudetud versioon on esitatud käesoleva dokumendi lisas.

Sellega seoses palutakse nõukogul võtta käesoleva dokumendi lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu toidujäätmete ja toidukao kohta vastu oma 27.–28. juuni 2016. aasta istungil.

Eelnõu: nõukogu järelused**Toidujäätmed ja toidukadu**

Euroopa Liidu Nõukogu

1. VÄLJENDAB MURET selle pärast, et märkimisväärne hulk toitu, mis toodetakse, jääb tarbimata: ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni hinnangul läheb põllumajandusettevõtjalt toidulauale jõudmiseni kaotsi või raisku ligikaudu üks kolmandik (1,3 miljardit tonni aastas) kogu inimtarbimiseks mõeldud toidust.¹ Sellisel kõrgel ebatõhususe tasemel on olulised majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud, nagu rõhutatakse ka hiljutises ÜRO Keskkonnaprogrammi (UNEP) rahvusvahelise ressursside töörühma uuringus „*Food Systems and Natural Resources*“².

Toidukadu ja toidu raiskamine lähevad maailmamajandusele aastas maksma ligikaudu 990 miljardit USA dollarit. Toidukadu ja toidu raiskamine süvendavad toiduga kindlustamatust ja alatoitlust. Lisaks kulub lõpuks kaotsi või raisku mineva toidu tootmiseks ligikaudu üks neljandik kogu põllumajanduslikul eesmärgil kasutatavast veest, selleks on vaja Hiina pindala suurust põllumaa pinda ning see tekitab hinnanguliselt 8% ülemaailmsetest kasvuhoonegaaside heitkogustest³ ja aitab samuti kaasa bioloogilise mitmekesisuse vähenemisele;

¹ Mõõdetuna kaalumise abil. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2011. *Global food losses and food waste – extent, causes and prevention*. Rooma: ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon.

² <http://www.unep.org/resourcepanel/KnowledgeResources/AssessmentAreasReports/Food/tabid/133335/Default.aspx>

³ Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2015. *Food wastage footprint and climate change*. Rooma: ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon. M. Kumm, H. de Moel, M. Porkka, S. Siebert, O. Varis ja P.J. Ward, 2012. *FAO Lost food, wasted resources: Global food supply chain losses and their impacts on freshwater, cropland, and fertiliser use. Science of the Total Environment 438: 477–489*. Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2013. *Food wastage footprint: impacts on natural resources*. Rooma: ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon.

2. TULETAB MEELDE, et ÜRO peasekretäri poolt Rio de Janeirois tehtud nälja kaotamise algatusse on integreeritud toidukao ja toidujäätmete nullmäära väljakutse ning sajaprotsendiliselt jätkusuutlike toidusüsteemide väljakutse;
3. RÕHUTAB vajadust suurendada toidu kättesaadavust, tingituna maailma rahvastiku arvu prognoositavast kasvust 9 miljardi elanikuni aastaks 2050;⁴
4. VÄLJENDAB muret selle pärast, et nälg on endiselt üks kõige pakilisemaid arenguprobleeme, kuigi maailmas toodetakse toitu enam kui piisavalt. Isegi kui praegu maailmas kaotsi või raisku minevast toidust oleks võimalik päästa ainult veerandi, piisaks sellest, et toita 870 miljonit nälga kannatavat inimest maailmas;⁵
5. TULETAB MEELDE:
 - põllumajandus- ja kalandusnõukogus 2013. aasta juulis ja 2014. aasta mais toimunud arutelu⁶ toidukao ja toidujäätmete üle,
 - Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni maailma toiduga kindlustatuse komitee 41. kohtumist 17. oktoobril 2014⁷,
 - teist rahvusvahelist toitumisalast konverentsi 19. novembril 2014,
 - erinevaid soovitusi säästva tarbimise harjumuste, muu hulgas näiteks selliste Euroopa toitumistavade kohta nagu Vahemere piirkonna toidutarbimisharjumused (FAO/CIHEAMi valge raamat⁸) ja Põhjamaade toitumistavad⁹,

⁴ <http://www.fao.org/docrep/016/ap106e/ap106e.pdf>

⁵ *SAVE FOOD: Global initiative on Food Loss and Waste Reduction, Key Findings*,
<http://www.fao.org/save-food/resources/keyfindings/en/>.

⁶ 9755/14.

⁷ <http://www.fao.org/3/a-ml099e.pdf>

⁸ FAO/CIHEAM 2015, *Mediterranean food consumption patterns*,
<http://www.fao.org/documents/card/en/c/9104aa92-4561-4375-abb2-2651260fdaca/>

⁹ <https://www.norden.org/en/theme/nordic-nutrition-recommendation/nordic-nutrition-recommendations-2012>

- G20 põllumajandusministrite 7.–8. mai 2015. aasta kohtumist, kus ministrid leppisid kokku meetmetes, mida G20 juhid kinnitasid oma toiduga kindlustatuse / jätkusuutlike toidusüsteemide tegevuskavas¹⁰,
 - Madalmaades Haagis 16.–19. juunil 2015 toimunud rahvusvahelise konverentsi *No More Food To Waste* („Lõpp toidu raiskamisele“) tulemusi¹¹,
 - 2015. aasta Milano maailmanäitust, kus mitme ürituse raames aidati suurendada teadlikkust toidukao ja toidujäätmete tekke vältimisest ning
 - ÜRO Keskkonnaassamblee resolutsiooni toidujäätmete tekke vältimise ja vähendamise ning toidujäätmete taaskasutamise kohta¹²;
6. MÄRGIB säästva arengu eesmäärke, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 2015. aasta septembris osana oma 2030. aasta säästva arengu tegevuskavast, eelkõige säästva arengu eesmärki 12.3, milles nähakse ette „toidujäätmete vähendamine 2030. aastaks poole võrra elaniku kohta kogu maailmas nii jaemüügi kui ka tarbijate tasandil ning toidukao vähendamine tootmis- ja tarneahelates, sh saagikoristusjärgsel“, ning TUNNISTAB nimetatud säästva arengu eesmärgi integreeritud olemust ja erinevate säästva arengu eesmärkide vahelisi seoseid;
7. MÄRGIB koalitsiooni „Champions 12.3“, mis tekkis konverentsi „Lõpp toidu raiskamisele“ (punkt 5) tulemusena ja mille eesmärk on võtta meetmeid, et vähendada toidukadu ja toidujäätmete teket kogu maailmas ja motiveerida teisi täitma säästva arengu eesmärki 12.3¹³;

¹⁰ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/newsroom/docs/G20%20Agriculture%20Ministers%20Final%20Communique.pdf

¹¹ <http://www.nomorefoodtowaste.nl/documents/reports/2015/06/19/chair-summary-report>

¹² UNEP/EA.2/L.10 Rev 1, 27. mai 2016, Nairobi

¹³ <http://champions123.org/>

8. MÄRGIB, et projekti FUSIONS viimaste prognooside kohaselt tekitab EL ligikaudu 88 miljonit tonni toidukadu ja toidujäätmeid aastas, mille kulu on ligikaudu 143 miljardit eurot ja millest suurem osa on kontsentreerunud toidu turustamise ja tarbimise poolele¹⁴. Vastavalt nimetatud uuringule tekib projekti FUSIONS määratluse kohaselt 70% ELi toidujäätmetest kodumajapidamistes, toitlustuses ja jaemüügisektoris, kusjuures 30% tekib toomise ja töötlemise sektoris;
9. KINNITAB, et toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamisel on kolmekordne kasu. See leevendab survet kliimale, veele ja pinnasele; sellel on positiivne majanduslik mõju põllumajandustootjatele, ettevõtjatele ja kodumajapidamistele; ning see tähendab, et praegu toodetava toiduga on võimalik toita rohkem inimesi;
10. MÄRGIB, et EL on võimeline parandama oma toiduainete tootmisahela ressursitõhusust, MÄRGIB, et kooskõlas nn jäätmehierarhiaga võiks toiduressursside inimeste ja loomade jaoks kõlbmatuks muutumisel toidukao ja toidujäätmete käsitlemise majanduslikult ja keskkonnavalaselt kasulike viiside hulka kuuluda biorafineerimine, ning MÄRGIB samuti, et mitmed liikmesriigid on edukalt vähendanud toidukadu ja toidujäätmete teket toidutarneahela kõigis lülides, võttes arvesse, et sellised toidukaod ja toidujäätmed on sageli toiduahelasiseste keerukate koostoimete tulemus. Meetmed, mis vähendavad toidukadu ja toidujäätmete teket toidutarneahela ühes lülis mõjutavad tõenäoliselt, kuid siiski mitte alati, teisi ahela eespool või tagapool olevaid lülisid. Toidutarneahela lähenemisviisi kasutamine poliitikakujundamisel toob kaasa eri lülide vastastikuse mõjutamise ning arendab tegevust ja koostööd kogu toiduahelas;
11. TUNNISTAB seetõttu, et
 - toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamine ELis aitab kaasa ressursitõhususele ja jätkusuutlikkusele, aidates seega kaasa säästva arengu eesmärkide, eelkõige säästva arengu eesmärgi 15 saavutamisele,
 - toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamine on ülemaailmne probleem ja nõuab ülemaailmseid, piirkondlikke ja kohalikke meetmeid,

¹⁴ www.eu-fusions.org, 2016 „*Estimates of European food waste levels*“

- säästev areng, säästev põllumajandus ja toiduga kindlustatus on praegu ELi arengupoliitika prioriteedid ning et muutuste kavas pannakse selget rõhku säästvale põllumajandusele ja toiduga kindlustatusele kui majanduskasvu tõukejõule¹⁵ ning et
 - toidukaod ja toidujäätmete teke mõjutavad erinevaid poliitikaid ELi ja liikmesriikide tasandil. Valdkondadeülese probleemi lahendamiseks tuleb näha ette koordineeritud poliitiline reageerimine, milles võetakse arvesse nii jäätme-, toiduohutuse kui toidualase teabe poliitikat, samuti majanduspoliitika, teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika, keskkonnapoliitika, põllumajanduspoliitika ning haridus- ja sotsiaalpoliitika aspekte;
12. KINNITAB, et EL, kes ühtlasi on maailma suurim toiduainete importija ja eksportija, peaks seadma oma arengupoliitikas esikohale toiduga kindlustatuse ning säästva, vastupidava ja tõhusa põllumajanduse, et võimaldada ELil aidata kaasa ülemaailmse toiduga kindlustatuse (säästva arengu eesmärgid 1 ja 2) ning loodusvarade säästva kasutamise (säästva arengu eesmärk 15) eesmärkide täitmisele; MÄRGIB samuti, et G20 toiduga kindlustatuse / jätkusuutlike toidusüsteemide tegevuskava rakendamine aitab kaasa säästva arengu eesmärgi 2 täitmisele; TUNNISTAB, et toiduga kindlustatuse tugevdamiseks võiks tuleviku seisukohast olla kasulik jätkata toidutootmissüsteemide tõhususe ja jätkusuutlikkuse suurendamist (saagikus, loomakasvatus, kalandus ja vesiviljelus), et vältida toidukadu põllumajanduses, eelkõige ülemaailmsel tasandil;
13. TERVITAB sellest tulenevalt Euroopa Komisjoni 2015. aasta detsembri teatist „*ELi ringmajanduse loomise tegevuskava*“¹⁶, ja selles väljakuulutatud meetmeid: toidukadude ja toidu raiskamise vähendamist, sealhulgas toidujäätmete tekke vältimise teemalise, mitut sidusrühma hõlmava platvormi loomist; ühise ELi meetodi väljatöötamist toidujäätmete tekke mõõtmiseks kogu toidu väärtusahelas; ELi jäätmete, toidu ja sööda alaste õigusaktide selgitamist, et lihtsustada toidu annetamist ning endiste toiduainete ja kõrvalsaaduste ohutut kasutamist sööda tootmisel, ning selliste võimaluste leidmist, millega parandada kuupäevamärgistusest arusaamist ja selle kasutamist kõigi osalejate, sh tarbijate seas;

¹⁵ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/agenda-change_en

¹⁶ 14972/15 + ADD 1.

14. VÕTAB TEADMISEKS praegu arutusel oleva komisjoni seadusandliku ettepaneku võtta vastu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ jäätmete kohta, millega püütakse tõhustada toidujäätmete tekke vältimist ELi jäätmepoliitikas ning milles kutsutakse üles vähendama toidujäätmete teket toidu väärtusahela igas etapis, teostama järelevalvet toidujäätmetasemete üle ja andma aru tehtud edusammudest;
15. NÕUSTUB komisjoniga, et toidukao ja toidu raiskamise probleemi ulatust ja põhjuseid on vaja paremini mõista ning et nende mõõtmine on eeltingimus toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamiseks ning toidukao ja toidujäätmete alase poliitika parandamiseks, eesmärgiga saavutada säästva arengu eesmärk 12.3;
16. VÕTAB TEADMISEKS projekti FUSIONS (toidu kasutamine sotsiaalseks innovatsiooniks jäätmetekke vältimise strateegiate optimeerimise kaudu) tulemused, mille eesmärk oli saavutada ressursitõhusam Euroopa, vähendades märkimisväärselt toidujäätmeid kogu tarneahelas, tootjast kuni tarbijani.¹⁷ TUNNISTAB sellega seoses, et oluline on luua toidutarneahela eri voogudes selged toidukadude ja toidujäätmete määratlused;
17. VÕTAB TEADMISEKS nõukogu 20. juuni 2016. aasta järeldused ELi ringmajanduse loomise tegevuskava kohta¹⁸,

18. KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES

- 18.1. kinnitama oma pühendumust ÜRO Peaassambleel säästva arengu tegevuskava 2030 raames ülemaailmsete osalejate poolt kokku lepitud säästva arengu eesmärgi 12.3 täitmisele, tunnistades samas kõnealuse eesmärgi integreeritud olemust;

¹⁷ www.eu-fusions.org

¹⁸ 10518/16.

- 18.2. tervitama projekti FUSIONS tulemusi, nt ühise ja praktilise ELi järelevalvekorra väljatöötamist toidukao ja toidujäätmete vähendamise mõõtmiseks (punkt 16), samuti liikmesriikide väljatöötatud meetodeid toidukadude ja toidujäätmete tekke mõõtmiseks, et nimetatud kogemusi kasutada ära teadusliku alusena ning toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamise mõõtmise ühtlustamist käsitlevate edasiste arutelude lähtepunktina;
- 18.3. panustama aktiivselt ELi toidukao ja toidujäätmete platvormi,¹⁹ mis viib kokku liikmesriigid ja kõik toiduahelas osalejad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, ning mis luuakse osana ELi ringmajanduse edendamise tegevuskavast säästva arengu eesmärgi 12.3 täitmisel tehtud edusammude jälgimiseks, aidates määrata kindlaks meetmed, mis on vajalikud toidujäätmete tekke vältimiseks ELis, andes aru olukorrast riiklikul tasandil ning jagades tõenditel põhinevaid parimaid tavaid toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamiseks;
- 18.4. innustama jäätmekäitlushierarhia ja toidukasutuse hierarhia rakendamist, seades prioriteediks toidukao ja toidujäätmete tekke vältimise, sellise inimtarbimiseks sobiliku ohutu ja toitainerikka toidu korduskasutamise, mis läheks muidu jäätmete hulka, toiduressursside taaskasutamise loomasöödana, kui see on ohutu, ning vältimatute toidukadude ja jäätmete hävitamise asemel nende suunamise tähtsusjärjekorras ringlussevõttu ja muudesse taaskasutamise viisidesse, kasutades neid muu hulgas bioressursipõhistes materjalides, aeroobses lagunemises ja energia taaskasutamises;
- 18.5. toetama elanikkonna harimist ja teadlikkuse suurendamist säästva toiduainetööstuse protsesside, vajalike ressursside, tarbimise ning toidukadude ja toidujäätmete teemal;

¹⁹ http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform/index_en.htm

- 18.6. seadma eesmärgiks toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamise ning toiduressursside väärtustamise toidu esmatootmisest tarbimiseni vastavalt jäätmekäitlushierarhiale ja toidukasutuse hierarhiale, kasutades ära ELi tasandil kättesaadavaid vahendeid, sealhulgas neid, mis on kättesaadavad ühise põllumajanduspoliitika, teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika ning Euroopa innovatsioonipartnerluse (EIP) raames;
- 18.7. võtma toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamise teema toidu väärtusahela eri osalejate päevakorda ning edendama sektoritevahelist koostööd, et vältida toidukao ja toidujäätmete teket talust toidulauani. Esimene oluline samm sihipärase tegevuse väljatöötamiseks on paremate andmete hankimine toidukao ja toidujäätmete kohta, sealhulgas põllumajandussektoris, ning võimalike probleemide ja võimaluste tuvastamine, suurendamata sealjuures põllumajandusettevõtjate halduskoormust;
- 18.8. võtma toidukao- ja toidujäätmeküsimusi arvesse tooraine säästvama kasutamise üle peetavates aruteludes ja seda käsitlevates algatustes,

19. KUTSUB KOMISJONI ÜLES

- 19.1. kasutama teadmisi ja tulemusi, mis on saadud projektist FUSIONS (punkt 16), võttes arvesse teisi teadusprojekte (nt Eurostat *food waste plug-in*), ning samuti liikmesriikide meetodite kasutamisel omandatud kogemusi teadusliku aluse ja lähtepunktina, et luua ühine ja praktiline ELi kord, milles on määratletud toidujäätmed ja viisid selle kvantifitseerimiseks igas toidutarneahela etapis, et vähendada toidujäätmete teket, nagu on sätestatud ELi ringmajanduse loomise tegevuskavas, võttes arvesse ka 2016. aasta juuni toidukao ja toidujäätmete arvestamise ja aruandluse standardit (*Food Loss and Waste Accounting and Reporting Standard*)²⁰, toidujäätmete kvantifitseerimises osalejate kogemusi ning vajadust vähendada liikmesriikide halduskoormus miinimumini;

²⁰ <http://flwprotocol.org/>

19.2. lisama järgmised eesmärgid ELi poliitikavaldkondade ja õigusaktide tulevaste läbivaatamisse, nagu üldiste toidualaste õigusnormide toimivuskontroll parema õigusloome algatuse²¹ raames:

- paremini integreerida toidukao ja toidujäätmete tekke vältimine kogu väärtusahelasse,
- väärtustada rohkem biomassi, kui toit ei ole enam kasutamiskõlblik toidu- ja söödaahelas,
- minimeerida praeguse poliitika ja kehtivate õigusaktide võimalikku negatiivset mõju toidukaole ja toidujäätmetele, piiramata seejuures nende esialgseid eesmärke;

19.3. edendada tarbijate, toidukäitlejate, eelkõige toiduainete tootjate ja jaemüüjate ning kontrolliasutuste seas ühtsemat arusaamist kuupäevamärgistusest ja selle kasutamist, näiteks kuupäevad munadel ja muudel toodetel, et vältida toidukadu ja toidujäätmete teket.

Kui komisjon esitab ettepanekuid muudatuste tegemiseks toidualase teabe esitamist tarbijatele käsitlevatesse ELi eeskirjadesse, kutsub nõukogu komisjoni üles võtma arvesse nõukogu seisukohta, et need ettepanekud peaksid andma panuse toidujäätmete tekke vältimisse ning ei tohiks kahjustada toiduohutust ega tarbijate teavitamist;

²¹ 9079/15.

- 19.4. edendada kõiki liikmesriike kaasavaid arutelusid toidutarneahela haldamise tugevdamise viiside ja vahendite üle ning edendada osalejatevahelist koostööd, et minimeerida toidu hulka, mis jääb müümata toiduainete tootjate poolt, jaemüügis ja toitlustusettevõtetes, tehes koostööd teiste toidutarneahelas osalejatega, sealhulgas toidupankade ja muude heategevusorganisatsioonidega, tagades näiteks, et jaemüüjad ei muuda müümata jäänud toiduaineid tahtlikult inimtoiduks kõlbmatuks, ning innustades müümata jäänud toidu annetamist heategevusele, eelkõige jaemüüjate ja heategevusorganisatsioonide vaheliste kokkulepete kaudu. Kaaluma lisaks sellele ettepanekuid toidukadu ja toidujäätmeid tekitavate õiguslike ja praktiliste tõkete kaotamiseks, eelkõige toidu annetamise hõlbustamiseks toidupankadele ja muudele (sotsiaalsetele) algatustele;
- 19.5. kasutama sidusrühmade platvormi foorumina arvamuste vahetamiseks tarbijatele suunatud teabe arendamise kohta liikmesriikides, et vastata suurele väljakutsele mõjutada tarbijate käitumist;
- 19.6. koostama suuniseid kehtivate õigusaktide kohta, et muuta toitu, sööta ning jäätmeid käsitlevad ELi õigusaktid selgemaks ja lihtsustada toidu annetamist ning toiduainete ja toiduahelas tekkivate kõrvalsaaduste kasutamist, vähendamata sealjuures toidu ja sööda ohutust ning võttes arvesse liikmesriikides juba tõhusateks osutunud kehtivaid sätteid;
- 19.7. lisama Euroopa Komisjoni poliitikasuuniste punkti 9 silmas pidades toidukao ja toidujäätmete küsimuse toiduga kindlustatuse, toitumise ja arengukoostöö alastesse tegevuskavadesse, meetme- ja koostööprogrammidesse, et hõlbustada suutlikkuse suurendamist ja tehnilise toe andmist vähem arenenud riikides ja seega aktiivselt toetada partnerlusi, mis aitavad kaasa säästva arengu eesmärkide saavutamisele tegevuskava 2030 elluviimiseks; alustama (või suurendama) selles kontekstis koostööd ELi ja rahvusvaheliste organisatsioonide (eelkõige Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni ja ÜRO Keskkonnaprogrammi) vahel, et maksimeerida kõigi osalejate panust säästva arengu eesmärkide saavutamisse, tagada ühtne seire ja tõhus aruandmine edusammude kohta ning edendada teadmiste ja parimate tavade vahetamist;

20. KAVATSEB hinnata käesolevate järelduste rakendamisel tehtud edusamme perioodiliselt alates 2018. aastast.
-